

Potrebe in izzivi v povezavi s SARS-CoV-2/COVID-19: Dom Lukavci

Stanka Vozlič, Anita Kardinar

Dom Lukavci, Lukavci 9, 9242 Križevci pri Ljutomeru

Dom Lukavci je poseben socialno-varstveni zavod, kjer je nameščenih 321 uporabnikov, za katere trenutno skrbi 234 zaposlenih. Nastanitev je možna v matičnem zavodu in na desetih različnih lokacijah v dislociranih bivalnih enotah, v stanovanjskih skupinah. Za osebe, obbolele za demenco, ima Dom Lukavci bivalno enoto. Sestavljena je iz dveh enot, na vsaki enoti je nameščenih 12 uporabnikov. Na tej lokaciji so uporabnikom zagotovljene vse storitve. Uporabniki se imajo možnost vključevati in soustvarjati svoj vsakdan v skladu z njihovimi možnostmi. Oblikovan imajo svoj program aktivnosti in življenja, ki izhaja iz želja uporabnikov. Tako, kot v družinskem življenju, čim bolj aktivno sodelujejo pri pripravi obrokov in pri vseh aktivnostih dneva, ob potrebni podpori zaposlenih. Poleg osnovnih storitev zagotavljamo tudi vključevanje ostalih strokovnih služb, kot je delovni terapevt, fizioterapevt, psiholog. Vsekakor kadrovske normativ za uporabnike obbolele za demenco ni ustrezen, zato bi bilo potrebno to področje urediti.

V Domu Lukavci je nameščenih kar 40 uporabnikov z diagnozo demenca, z Alzheimerjevo demenco je 5 uporabnikov. Pred 20 leti je bilo sprejetih več oseb, mlajših od 65 let, ki so zbolele za Alzheimerjevo demenco, kot danes. Verjetno je razvoj družbe na tem področju pripomogel, da lahko osebe, obbolele za Alzheimerjevo demenco, z ustrezno podporo dalj časa bivajo v domačem okolju.

V času razglašene epidemije COVID-19 v Domu Lukavci nismo imeli okužbe. Izvajali smo vse ukrepe za preprečevanje širjenja okužbe s SARS-CoV-2. Ob povišanju telesne temperature pri uporabnikih smo izvajali ukrep izolacije, odvzel se je tudi bris za ugotovitev prisotnosti okužbe s SARS-CoV-2. Pohvala je namenjena zaposlenim, ki so izvajali samonadzor nad svojim zdravstvenim stanjem in so dosledno upoštevali vsa podana navodila, da se okužba ni vnesla v zavod, kljub dejstvu, da je bilo v neposredni bližini zavoda žarišče okužbe.

Ukrepi za preprečevanje širjenja okužbe s SARS-CoV-2 so vplivali na uporabnike, obbolele za demenco. Stiska ob novi, neznani situaciji je bila opažena pri zaposlenih, predvsem pa pri osebah, obbolelih za demenco, kjer je ukrep nošenja obrazne maske postavljaj veliko vprašanj. Uporabniki, obboleli za demenco, so še bolj zaznali spremembe, kar je bilo razvidno iz njihovega vedenja. Prisotnega je bilo več

nemira, ki so ga uporabniki izražali predvsem na neverbalni način. Tako so bile potrebne pogoste in večkratne razlage, ki so uporabnike umirile. Ker prisotnosti večjega števila kadra nismo mogli zagotavljati, smo vključili zaposlene preko programa javnih del. Na ta način so se izvajale družabne, rekreativne in prostočasne individualne aktivnosti, ki so pripomogle k temu, da so se uporabniki umirili in so bistveno lažje in mirneje preživeli dan. Obiski svojcev, prijateljev, znancev so v času epidemije potekali drugače. Veliko smo se posluževali telefonov in aplikacij za izvajanje video klicev. Kljub prepovedi obiskov smo v določenih primerih obiske izvajali, še posebej tam, kjer je bila stiska pri uporabnikih velika, ali so svojci izražali veliko željo po srečanju z uporabnikom. Vsekakor smo pri izvajanju obiska sledili vsem ukrepom za preprečevanje širjenja okužbe. Po preklicu razglašene epidemije so obiski možni pri vseh uporabnikih in potekajo po predhodni prijavi ter ob upoštevanju vseh ukrepov za preprečitev širjenja okužbe. Svojci, prijatelji, znanci zelo dobro sodelujejo z zaposlenimi in sledijo vsem ukrepom, saj se zavedajo, da je to za dobrobit uporabnika. Tudi za izhode v domače okolje smo oblikovali pravila, in sicer, da se po vrnitvi v zavod uporabnik za določeno obdobje namesti v sobo za izolacijo, pred izhodom je seznanjen z odvzemom brisa. Na ta način zaščitimo uporabnike, obbolele za demenco, ki ostajajo v zavodu in sodijo v rizično skupino pri bolezni COVID-19.

Stalno prisotna nevarnost z okužbo s SARS-CoV-2 vpliva na vsakega izmed nas, neznana situacija sproža v nas nelagodje in stisko, kar je še bolj izrazito pri osebah, obbolelih za demenco. Uporabnik, pri katerem je prisoten kognitivni upad, ki vpliva na vsa življenjska področja ter nima kritičnega uvida v svoje okrnjene sposobnosti, saj se občasno izgublja v času in kraju, se je obrnil na direktorico z željo po nakupu avtomobila, da se bo lahko odpeljal domov. Prepričan je bil, da zmore opraviti vsa opravila, kot je nakup avtomobila, vožnja avtomobila, bivanje doma, samostojno. V iskanju rešitve smo se dogovorili, da se mu je omogočil prevoz domov, kjer si je ogledal svoj dom in se nato vrnil v zavod. To je uporabnika umirilo, saj je soočanje z realnimi dejstvi nesmiselno, ker bi povzročilo dodatno stisko pri uporabniku. Na ta način smo se izognili nevarnosti, da se sam napoti proti domu in se pri tem izgubi v okolju. Želja po odhodu domov se bo verjetno kmalu spet pojavila, ampak vsaj za določeno obdobje je uporabnik zadovoljen.

Literatura:

Priporočila Ministrstva za zdravje v dopisih: štev. 1612-4/2018/120 z dne 13. 2. 2020, štev. 1612-4/2018/158 z dne 17. 3. 2020, štev. 181-70/2020/152 z dne 25. 3. 2020, štev. 181-70/2020/217 z dne 27. 3. 2020, štev. 165-7/2020/360 z dne 6. 4. 2020.

Letno poročilo o delu strokovnih služb Doma Lukavci za leto 2019; februar 2019.